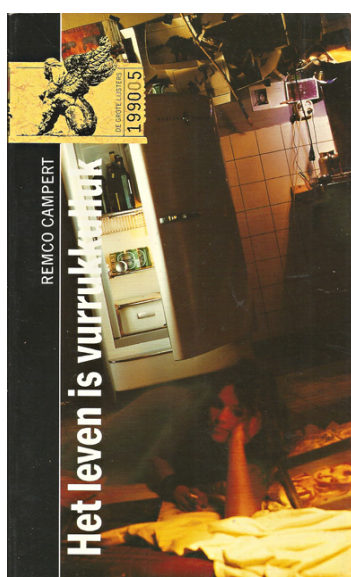
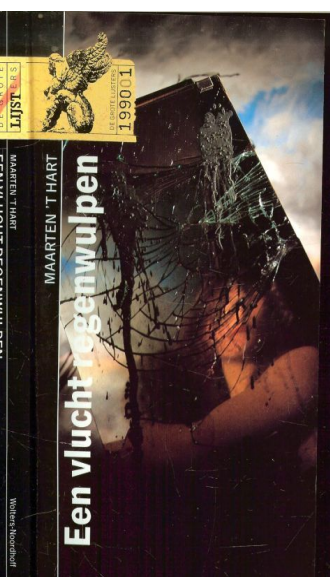
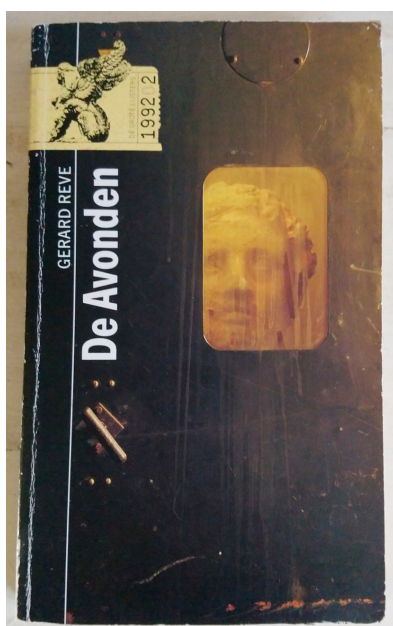

2021

Literatuur Werkstuk

Foto's: (Boekwinkeltjes BV, 2021)

Xavier Defaix
Stichtse Vrije School
10-2021

Inhoudsopgave

Pagina:

- 1: Voorblad
- 2: Inhoudsopgave
- 3: Inleiding
- 4: Beschrijving boek 1: Een vlucht regenwulpen
- 5: Beschrijving boek 2: Het leven is vurrukkulluk
- 6: Beschrijving boek 3: De Avonden
- 7: De vergelijking- Thematik/verhaalverloop + Innerlijke en uiterlijke kenmerken...
- 8: De vergelijking- Vervolg innerlijke en uiterlijke kenmerken... + Perspectief
- 9: De vergelijking- Vervolg perspectief + ruimte, plaats in de tijd + Spanning
- 10: De vergelijking- Stijl + Motto's + Boodschap van de schrijver?
- 11: De vergelijking- Extra vergelijkingspunten: Titel + Geloof
- 12: Samenvatting van de vergelijking
- 13: Vervolg Samenvatting van de vergelijking + Persoonlijke Verwerking
- 14: Evaluatie
- 15: Bronnenlijst- Geciteerde werken + Bibliografie

Inleiding

Thuis ben ik samen met mijn moeder gaan kijken in haar boekenkast naar goede boeken. Ze heeft een hele collectie van De Grote Lijsters, de Nederlandse versie van de Engelse Blackbirds eigenlijk. Het is een verzameling van literaire authentiek nederlandstalige boeken op een redelijk hoog niveau, die geschikt zijn voor de leeslijst. Van wat mijn moeder had, zijn we gaan kijken of er drie boeken bij zaten, die onder hetzelfde thema konden vallen. Dat was nog wel een redelijke zoektocht. Uiteindelijk zijn we op dit vrij specifieke thema gekomen, namelijk: jongeren die het leven wederopbouwen na de Tweede Wereldoorlog. Hier konden we drie boeken bij vinden en ik vond het ook nog eens een vrij interessant thema aangezien ik zelf één van de huidige jongeren ben en ik wel benieuwd ben naar hoe de jongeren toendertijd leefden na zo'n ingrijpende gebeurtenis als een wereldoorlog. Ook wilde ik niet een standaard thema nemen zoals oorlog, wat vaak genomen wordt. Nadat ik tijdens een les te horen kreeg, dat we een hoofdvraag moesten verzinnen, heb ik de volgende vraag bedacht: wat is de invloed van de oorlog in het leven van de jongeren na de oorlog?

Beschrijving boek 1: Een vlucht Regenwulpen

Samenvatting:

De hoofdpersoon Maarten groeit op in een streng gereformeerd gezin ver van de buitenwereld. Hij heeft een grote bewondering voor de natuur en dan vooral de vogels die hij vaak bestudeert als hij zich terugtrekt in de rietlanden. Hij heeft een sterke band met zijn moeder en bewondert haar ook. Zijn vader is wat streng en niet zo spraakzaam. Als hij naar de lagere school gaat, valt zijn slimheid op, maar sociaal valt hij erbuiten. Hij wordt er om gepest, maar hij trekt zich er niet al te veel van aan en kan van zich afbijten, want door zijn achtergrond van werken op het land in zijn huiselijke boerenbedrijf is hij erg sterk geworden.

Op de middelbare school begint zijn liefde voor Martha. Hij durft haar niet aan te spreken, maar observeert haar vurig. Zijn enige vriend Johan helpt hem om contact met haar te leggen, maar dit gaat moeizaam en ze heeft iets van een schrikreactie naar hem toe. Hij zoekt gelegenheden om haar te ontmoeten door naar Martha's kerk te gaan, wat binnen het gezin niet op prijs wordt gesteld. Hij ziet daar Martha met een andere man en begint aan het geloof te twijfelen: "Wat kon het voor nut hebben verlost te worden door Christus en na je dood naar de hemel te gaan als zij toch alleen maar bang voor je was en wegvluchtte." (Hart, 1990) bladzijde 125.

Maarten gaat in Leiden celbiologie studeren. Zijn moeder krijgt keelkanker en overlijdt daaraan. Maarten wordt in dit vak op erg jonge leeftijd hoogleraar. Op de bruiloft van zijn vriend Jakob ontmoet hij de zus van Martha. Hij zet zich ertoe om een afspraak met haar te maken. Hij krijgt een dwanggedachte, dat hij nog maar veertien dagen te leven heeft. Hij ziet voortekenen in de vorm van bijna-dood-ervaringen.

Op een reünie van zijn oude middelbare school ontmoet hij eindelijk Martha weer, waar hij al zijn hele leven naar verlangt. Ze heeft een gezin, maar hij is toch erg blij met de ontmoeting en de manier waarop ze hem even begroette.

Maarten gaat naar een congres over zijn specialiteit weefselkweek in Bern en ontmoet daar Adrienne, een collega in de celbiologie. Hij zet zich ertoe om met haar uit eten te gaan en hij voelt zich tot haar aangetrokken. Op het feest na zijn lezing wordt hij door Ernst, een andere collega, uitgenodigd een bergtocht te maken met Adrienne erbij, waar ze mee instemmen. Ernst en Adrienne kunnen het wel erg goed vinden met elkaar tijdens de tocht. Tijdens de terugweg op een gevaarlijke afdaling valt hij en scheelt het niets of hij was dood. Tijdens zijn val komen gedachten over het doodgaan veel aan bod. Toch krijgt hij nieuwe levenslust en de dwanggedachte verdwijnt. Wel krijgt hij nachtmerries, waarin hij steeds valt. In een koortsvisioen ziet hij het gezicht van Martha langzaam vervagen, wat hem een vredig gevoel en innerlijke rust geeft.

- Maarten maakt een enorme ontwikkeling mee in het boek. In zijn jeugd zit zijn sociale onvermogen hem in de weg, maar waarmee hij toch wel steeds beter mee om leert gaan naarmate hij ouder wordt. Vanaf zijn eerste ontmoeting met Martha heeft hij eigenlijk een obsessie met haar. Zijn verliefdheid is erg hevig in de vorm van haar zo veel mogelijk willen waarnemen en aan haar denken. Dat hij haar gezicht niet meer, behalve soms heel even, voor zich kan halen wordt ook echt een kwelling voor hem, nadat hij haar niet meer ziet. Helemaal aan het einde van het boek verdwijnt dat en kan hij daar in vrede mee leven na zijn bergavontuur. Een groot deel van zijn leven is hij bezig geweest om te leren gaan met deze verliefdheid, waarin hij zich toch wel ontwikkelt naarmate hij ouder wordt en zeker richting het einde. De grote wending zit toch echt wel in het einde waarbij hij door een heftige gebeurtenis inzichten krijgt in problemen waar hij al zijn hele leven mee kampt. Een andere wending is die van een 'gesloten' leventje in de natuur en thuis, naar de drukke buitenwereld en carrière maken. De boodschap/doel van de schrijver lijkt mij me te laten zien, hoe je verstrikt kan raken in jezelf met een verliefdheid en daarvan de verschillende kanten laten zien.

Beschrijving boek 2: Het leven is verrukkelijk

Samenvatting:

De ochtend

De hoofdpersonen en vrienden Mees en Boelie ontmoeten een meisje (Panda), in het park. Ze gaat mee en de vrienden vinden haar eigenlijk beiden wel leuk. Toch trekt ze naar Mees toe, aangezien hij initiatief neemt. Ze trekken met elkaar op deze zomerse ochtend op en belanden in een café gevolgd door een oude man genaamd Kees. Hij is koppig met hen meegegaan zonder dat ze echt op hem zitten te wachten en broemt nogal wat over van alles. Als ze weer weg gaan beroven ze hem van 200 gulden uit zijn schoen door hem bewusteloos te slaan. Met zijn drieën gaan ze naar het huis van Mees en Boelie. Boelie wordt door Mees (die het wel goed uitkomt als Boelie weg gaat) herinnerd aan een afspraak die hij heeft met de interviewer Ernst-Jan, zodat Mees en Panda alleen achterblijven.

De middag

Boelie is schrijver en wordt daarvoor geïnterviewd door Ernst-Jan, die na het interview snel naar huis moet voor de voetbalwedstrijd Holland-België. Het interview loopt nogal stroef totdat Boelie maar brutaal moet gaan antwoorden: hij komt met een sterk verhaal vol zelfzucht. Mees en Panda duiken meteen het bed in. Boelie gaat mee naar het huis van Ernst-Jan om zijn vrouw Etta te vermaken tijdens de voetbalwedstrijd. Boelie gaat haar proberen te versieren. Etta neemt hem mee naar het huis van de burens, omdat ze hem wilt laten zien wat een perfect leventje ze hebben. Als ze daar op het punt staan het bed te delen, komen de bewoners onverwachts vroeg thuis, omdat de vrouw iets denkt vergeten te zijn. Boelie verzint een goede smoes om er weg te komen, wat werkt. Als de grijsaard (de oude man Kees) er bij komt, ontmoet hij Tjeerd, die het heeft zien gebeuren en het geld wilt terughalen. De grijsaard geeft hier uiteindelijk aan toe en Tjeerd neemt hem mee naar zijn tante Rosa, die zou kunnen helpen. Kees blijkt haar te kennen van vroeger en ze beginnen herinneringen uit te wisselen, waardoor Tjeerd zich overbodig voelt. Mees en Panda geven een groot feest van de gestolen 200 gulden, waarvoor ze eerst drank gaan halen bij Jens, die een drankzaak heeft.

De Avond

Tjeerd vindt het huis van Kees en Boelie en komt daar aan de deur, waarna hij mee naar binnen wordt genomen door iemand, die veel praatjes heeft en dronken is. Etta maakt boven ruzie met Ernst-Jan over vreemdgaan. Boelie haalt haar uit de ruzie en neemt haar mee naar zolder. Panda is met Jens meegegaan om nog meer drank te halen. Op het feest springt er een klein jongetje vanuit het zolderraam naar beneden met een paraplu (het lukt) wat Mees, die het eerst niet wilde toelaten, zag. Bij het zien hiervan krijgt hij een gevoel van geluk, wat hij nog nooit had meegemaakt.

- In het verhaal zaten heel wat personages, maar de echte hoofdrollen waren toch wel Boelie, Mees en Panda. Ze maken niet een hele grote verandering mee ook aangezien het hele verhaal zich afspeelt over één dag. Ze hebben vooral een avontuurlijke wilde dag waarbij ze veel meemaken. Mees komt er in het verhaal wel beter achter wat geluk is. Ook is hij erg luidruchtig maar moet hij toch zijn meerdere kennen aan de energieke Panda. Een boodschap van de schrijver is denk ik, dat elke fase in het leven (verschillende leeftijden) wel moeilijkheden met zich meebrengt en dat het leven eigenlijk niet zo verrukkelijk is als je in je jongere jaren soms denkt (het is een momentopname). Wat ik wel een grote wending in het verhaal vond, was het moment dat ze Kees de grijsaard neersloegen. Voor mij kwam het ook onverwachts. Hierdoor kon het feest gehouden worden en zorgde het ervoor dat Kees Tjeerd ontmoette enzovoorts.

Beschrijving boek 3: De Avonden

Samenvatting:

Het boek gaat over tien dagen uit het leven van Frits van Egters in de laatste 10 dagen van het jaar 1946 dus van 22 tot en met 31 december 1946 (nieuwjaarsnacht dus technisch gezien tot en met 1 januari 1947). Het verhaal gaat over zijn leven, terwijl hij een jongeman is in een naoorlogse samenleving. Hij doet eigenlijk vrij weinig de hele dag en verveelt zich. Hij wil het wel, maar het komt er niet van. Hij heeft zijn school bij het Barendsgymnasium in Haarlem niet afgemaakt en woont nog bij zijn ouders. Daarnaast loopt hij veel buiten rond om op bezoek te gaan bij zijn vrienden en kennissen. Hij gaat af en toe met ze uit naar bijvoorbeeld de kroeg of de film.

Frits verveelt zich vooral ook omdat zijn ouders erg vaak weg gaan. De avonden zijn het belangrijkste in het verhaal, vandaar de titel. Frits maakt veel kennissen belachelijk om hun uiterlijk, maar dit is eigenlijk zijn eigen onzekerheid. Een voorbeeld is, dat hij vaak benadrukt dat ze kalen of een ander teken hebben van ouderdom. Als hij alleen thuis is, draait hij de deuren op slot om zichzelf in de spiegel te bekijken om tekenen van ouderdom te proberen te ontdekken. Hij lijkt erdoor gefascineerd te zijn. Bijna elke nacht wordt Frits achtervolgd door nachtmerries over iets wat zijn leven in gevaar brengt en iedere keer wordt hij wakker op het moment dat hij dood zou gaan. De enige nacht, waarin hij geen nachtmerrie heeft, is de avond van 28 december; deze avond komt hij namelijk erg dronken thuis.

Zijn vrienden zijn enigszins aparte figuren. Het is best onduidelijk of het allemaal echt zijn vrienden zijn. Sommige 'vrienden' komen vaker terug in het verhaal en anderen kom je maar één keer in het hele verhaal tegen. Je leert pas wat meer over de personages, nadat ze aangesproken worden door Frits.

Frits irriteert zich aan zijn ouders en maakt daarom ook vaak ruzie met hen. Aan het einde betreft hij ook het geloof bij deze kwestie en vraagt hij of God zijn ouders wil vergeven. Hij besluit om ze te accepteren zoals ze zijn en verder te leven, een nieuw jaar in. Dan valt hij in slaap.

- Frits verandert niet echt in het verhaal. Hij blijft maar steeds dezelfde fouten maken zoals zich blijven vervelen en maar door blijven gaan over kaalhoofdigheid en verhalen over ernstige ziektes tegen 'vrienden'. "Er bestaan kale mensen, die heel gelukkig zijn. Niet dat ik me dat kan indenken, want ik zou liever dood zijn, maar het bestaat." (Reve, 1992) bladzijde 180. Er zijn haast geen wendingen in het verhaal. Alleen in het tiende hoofdstuk wordt hij een beetje milder tegenover zijn ouders. Hij ziet dan in dat het ook maar mensen zijn. -De boodschap/doel van de schrijver is het levensgevoel van veel naoorlogse jongeren uit die periode te treffen. Sommigen herkennen in dit boek onmiddellijk de harde realiteit.- bron: (ZoekBoekverslag, 2021)

De Vergelijking

“Een vergelijking, voor het te laat is.” (Campert, 1990) blz. 56

Thematiek/verhaalverloop:

Het thema van “Een vlucht regenwulpen” is volgens mij verlangen en alle gevoelens die deze sterke emotie met zich mee brengt. Het thema van “Het leven is verrukkulluk” zit voor mij in de personages, die ervaren hoe het leven is en dat dat niet zo verrukkelijk is, als ze eerst denken. Bijvoorbeeld het thema huwelijken (die mislukken) komen veel achter elkaar voor, zoals op bladzijde 107, “ Het enige gevaar was, dat ze zich aan hem zou gaan hechten, maar als het zover was, vond hij dat misschien niet eens meer een bezwaar.” (Campert, 1990), 109, 113 en 114. Het thema van “De Avonden” is voor mij eenzaamheid, verveling en besef van een nutteloos leven als jong-volwassene. Je zou kunnen zeggen dat het thema van boek 2 overeenkomt met alle drie de boeken, aangezien in boek 1 en 3 het leven ook zeker niet als verrukkelijk wordt ervaren. Wel zijn ze in beide andere boeken daar niet mee bezig. Het thema van boek 1 is wel uniek tussen deze boeken. Het hele liefdesdrama in het verhaal vol verlangen komt in geen van de andere boeken zo duidelijk naar voren. Het deel van de eenzaamheid, van het thema van “De Avonden”, zie je sterk terug in boek 1, maar zeker niet in boek 2, waar iedereen bijna de hele tijd wel gezelschap heeft. Verveling komt in beide andere boeken niet echt voor. Maarten had in zijn jeugd wel veel vrije tijd, maar dan vond hij altijd wel wat om te doen, zoals in zijn eentje varen in de rietlanden en nu als professor heeft hij het druk genoeg met congressen en colleges enzovoorts.

Innerlijke en uiterlijke kenmerken van de personages en hun ontwikkeling door het boek heen:

“Een vlucht regenwulpen” (boek 1) en “De Avonden” (boek 2) hebben beide maar één hoofdpersoon, vanuit wiens perspectief ook het verhaal geschreven is, in tegenstelling tot “Het leven is verrukkulluk” (boek 3), waar steeds van de één naar de andere personage gegaan wordt. Daardoor leer je wel alle personages wat beter kennen. Maarten uit het eerstgenoemde boek heeft nogal wat moeilijkheden met zichzelf. Een slechte innerlijke ontwikkeling is dat hij steeds meer de neiging krijgt dat zelfmoord ook wel een optie kan zijn. Niet omdat hij depressief is, maar omdat hij toch niet veel meer toe te voegen heeft (wat niet helemaal waar is, want als professor kan hij nog veel nuttigs doen voor anderen in tegenstelling tot Frits, die zich nutteloos voelt omdat hij eigenlijk ook echt nutteloos bezig is en zich verveelt). “ ‘ik kan er toch op elk gewenst moment een einde aan maken’ maar die eerste gedachte aan zelfmoord, fietsend op het zo vertrouwde jaagpad, was als een bliksemflits voor het naderende onweer geweest.” (Hart, 1990) bladzijde 124. Maarten is best wel op zichzelf, aangezien hij sociaal gezien niet met anderen omgaat. Hij is wel te vergelijken met Frits, de hoofdpersoon van boek 3 in dit opzicht, omdat hij eigenlijk hetzelfde heeft. Omdat Frits niet zoals Maarten afgezonderd opgegroeid is, heeft hij wel vrienden maar daarvan is het niet echt duidelijk bij de meesten of het wel echte vrienden zijn. Omdat hij wat sociaal onhandig is (door bijvoorbeeld het benadrukken van kaalhoofdigheid en ouderdom) zijn het niet echt hechte vrienden geworden. Toch verschillen ze ook wel veel van elkaar. In Frits schuilt nogal een onzekerheid over ouder worden en alles wat daarbij komt kijken.

Maarten is, buiten het met vrouwen omgaan, in het leven totaal niet onzeker, maar hij is door iets anders geobsedeerd dan ouderdom, namelijk de liefde voor Martha, terwijl Frits geobsedeerd is door kaalhoofdigheid en ziektes. Deze twee hoofdpersonen verschillen in dit aspect dan weer heel erg van de hoofdpersonen uit boek 2. Dit zijn vooral open jongeren, die een leuke tijd willen hebben en met sociaal contact geen moeite hebben. Ook de grijsaard, die zomaar overal opmerkingen over heeft, stapt gewoon op een groepje jongeren af om contact te zoeken en Tjeerd doet hetzelfde met de grijsaard, als hij ziet gebeuren dat de grijsaard wordt neergeslagen. Panda is van karakter erg energiek en is ook redelijk op zichzelf gesteld al heeft ze dat niet echt door. Ze wil graag horen van Mees hoe knap ze is bijvoorbeeld en heeft er geen moeite mee om jongens te kwetsen in de vorm van gewoon naar een ander gaan of terug zeggen dat ze de ander niet mooi vindt, terwijl ze net te horen heeft gekregen dat ze erg mooi is (zelfs eerst redelijk op aangedrongen). “ ‘Vind je me mooi?’ ‘Ja.’ Vind je mijn borsten mooi’ ‘Ja, mooi.’ ” (Reve, 1992) bladzijden 55-56 “ ‘Ik vind je wel lief, maar niet mooi.’ Ik heb het niet gehoord, ik slaap. ‘Je hebt een lelijke neus.’ Ze gaat te ver.” (Reve, 1992) bladzijde 76. Dit zijn ook meteen uiterlijke kenmerken. Panda is knap en dus wel gewild onder de jongens. Ze heeft kleine vingers. “Met haar kleine vingers trekt ze sporen...” (Reve, 1992) bladzijde 56. Mees beschrijft haar benen als een hooiberg van huid. En daarbij: “Haar rug is een wonder. En haar billen.” (Reve, 1992) bladzijde 58. Mees heeft volgens Panda een lelijke neus, een grote adamsappel, een lieve navel, mooie ogen, mooie sterke schouders en een harde buik. In die laatste twee uiterlijke kenmerken kun je Mees en Maarten wel vergelijken, ze komen daarin namelijk overeen. Maarten heeft deze kenmerken ook door zijn harde werk op het platteland. Maarten is heel goed in het beschrijven van vogels, maar van hemzelf krijg je niet veel te horen tot hij in de spiegel kijkt: “Nooit eerder had ik opletend in een spiegel gekeken naar mijn uiterlijk maar nu zag ik, als ik in de spiegel van mijn moeder aan de schoorsteen keek, een bruinverbrand, broers uiterlijk met blauwgrijze, diepliggende ogen, een knobbelig voorhoofd, een grote neus met sproeten.” (Hart, 1990) bladzijde 110/111.

Perspectief:

Boek 1 wordt geheel geschreven vanuit het ik-perspectief, namelijk Maarten, wie ook de hoofdpersoon is. Er wordt veel van tijd gewisseld, dus er wordt verteld in de verledentijdslaag en de hedentijdslaag. Als Maarten een herinnering vertelt achteraf, weet hij hoe de gebeurtenis zal gaan aflopen, dus kan hij in de herinnering commentaar leveren. “Deze zogenoemde ‘vision par derrière’ maakt vooruitwijzingen mogelijk.” (Hart, 1990) bladzijde 202. De gebeurtenissen in het heden echter worden gewoon met de gebeurtenis mee verteld. Dus dan weet ik als lezer, en weet Maarten als hoofdpersoon in het verhaal niet wat hem te wachten staat.

Boek 2 is vergelijkbaar met boek 1. Er wordt ook in het ik-perspectief verteld, maar in boek 2 komt ook de auctoriale/ alwetende verteller voor. Dan richt hij zich regelmatig in de wij-vorm tot de lezer. Voorbeelden zijn zinnen zoals: “Zo ook ons drietal” (Campert, 1990) bladzijde 16 en “Laten we intussen de prenten en kaarten die de wanden bekleedden, eens nader bekijken” (Campert, 1990) op bladzijde 17. De alwetende verteller begeleidt de gebeurtenissen, maar levert er geen commentaar op in tegenstelling tot Maarten, wanneer hij een gebeurtenis uit het verleden vertelt. Een groot verschil met het ik-perspectief van boek 2 vergeleken met boek 1 en ook 3, is dat het ik-perspectief niet de hele tijd bij de hoofdpersoon blijft. Er is eigenlijk niet echt een hoofdpersoon te bestempelen in het boek: naar mijn idee kan dat zowel Mees als Boelie zijn. Boelie komt erg veel in het verhaal voor, maar wellicht heeft Mees toch wat meer de overhand als je kijkt naar hoe vaak hij aan bod komt (wat meer namelijk dan Boelie als ik-vertellende) en Mees is op het einde een stuk belangrijker (zie laatste regels).

Mees vertelt ook met wat flashbacks, waarvan er best wat in voor komen. Naast Boelie en Mees vertelt Etta ook nog een deel van het boek in de ik-vorm.

Boek 3 wordt geschreven in een personaal perspectief waarbij je alleen de gedachte van de hoofdpersoon te weten krijgt en niet van de andere personen, zoals normaal. Het had dus net zo goed in het ik-perspectief geschreven kunnen zijn. Het lijkt dus op het perspectief van boek 1, waar ook vanuit één hoofdpersoon geschreven wordt, maar het is toch net anders. Het verschilt dus ook ongeveer net zoveel met boek 2 als boek 1 dat doet met boek 2.

Ruimte, plaats in de tijd:

De ruimte speelt een belangrijke rol in boek 1. In de natuur kan hij zich afzonderen en weer in harmonie met zichzelf komen. Dit doet hij in de rietlanden, die om en nabij zijn huis liggen, van kinds af aan. Dit is vooral in zijn jeugd het geval maar ook het Zwitserse hooggebergte speelt dezelfde rol. Maarten observeert vooral uitgebreid de vogels en vergelijkt ze ook met zijn eigen leven. “Vreemd dat ik de natuur altijd wilde rijmen met mijn leven, dat ik mij onderweg herhaaldelijk geërgerd had aan die altijd samen optrekkende duivenparen, die elkaar als jaloerse echtgenoten geen moment uit het oog verloren, en mij had verheugd over die eenzame rode wouwen.” (Hart, 1990) bladzijde 138. Alle pijnlijke gebeurtenissen die Maarten heeft meegemaakt, hebben zich op bebouwd gebied afgespeeld. Hij heeft dus nog altijd de natuur als steunpunt waarbinnen hij zich niet eens zo eenzaam voelt. Hij voelt zich eenzamer als hij de anderen om hem heen observeert zonder zelf daarin mee te doen. Het verhaal speelt zich af in de lente en zomer maar je krijgt zowat zijn hele leven mee. Je krijgt flashbacks van eerdere gebeurtenissen, maar er zitten ook delen in die in het nu geschreven zijn over zijn jeugd. In het ‘echte nu’ is hij professor en bouwt het verhaal een groot deel van het verhaal op naar het congres in Bern. Dit verschilt heel erg van de andere boeken waarbij het verhaal in hele korte tijd zich afspeelt. Boek 2 speelt zich namelijk zelfs maar in één dag af. Wel krijg je daar veel flashbacks om de achtergronden van de personen te weten te komen. “De Avonden” (boek 3) speelt zich af van 22 december tot en met oudejaarsdag/nieuwjaarsdag 1946/47. Het hele boek is daarbij verdeeld in tien hoofdstukken, één voor elke dag. Boek 1 speelt zich af in: “Leiden, voorjaar en zomer 1971” (Hart, 1990) bladzijde 197. Als je het zo bekijkt zijn ze best wel vergelijkbaar in tijd, allemaal in korte tijd. Wel voelt boek 1 als een verhaal dat zich over een heel mensenleven afspeelt en niet over relatief korte tijd als een half jaar. Boek 3 speelt zich af in Amsterdam op zondag 18 mei 1947 en boek 2 speelt zich ook af in Amsterdam, dus dat is ook vergelijkbaar. Alle drie de boeken spelen zich af in Nederland voor het grootste gedeelte, dus dat komt ook overeen. Alleen in boek 1 wordt er naar het buitenland gegaan. Namelijk door Duitsland naar Zwitserland. Alle drie de boeken komen ook overeen in het jaartal dat ze zich afspelen. Ze spelen alle drie zich af net na de Tweede Wereldoorlog. Boek 1 iets later dan de andere twee, maar nog steeds vrij snel na de oorlog.

Spanning:

Als ik er zo over denk zit er in alle drie de boeken niet echt veel spanning. Het ‘spelen met de tijd’/het erbij halen van flashbacks zorgt wel voor iets van spanning, al zorgde het er niet voor dat ik echt graag iets te weten wilde komen waardoor ik wilde doorlezen.

Stijl:

Boek 1 is om te lezen gemiddeld qua moeilijkheidsgraad. Er worden niet veel moeilijke woorden gebruikt, maar de zinnen zijn af en toe vrij lang, met meerdere bijzinnen. Er was wel veel sprake van beeldspraak in de schrijfstijl. De schrijfstijl in boek 2 was redelijk makkelijk te lezen alleen bij het stuk dat Tjeerd praat, verandert de stijl. Wat ook heel erg opvalt aan de schrijfstijl is het fonetisch taalgebruik. Dat is ook meteen aan de titel te zien. Ik vond het een leuke toevoeging. Het taalgebruik in boek 3 is erg netjes. Frits gebruikt vaak moeilijke woorden en maakt mooie zinnen. Zijn ouders begrijpen hem vaak niet daardoor. De schrijfstijl heeft ook iets van humor. Er wordt vaak cynisch geschreven namelijk. De vrienden van Frits praten op dezelfde manier als Frits zelf. De zinnen zijn vaak kort dus je kunt er wat sneller doorheen lezen.

Motto's:

Het motto van boek 1 is het volgende:

“Zondag 10

Vraag 27: Wat verstaat gij door de voorzienigheid Gods?

Antw: De almachtige en alomtegenwoordige kracht Gods, door welke Hij hemel en aarde, mitsgaders alle schepselen, gelijk als met zijn hand nog onderhoudt, en alzo regeert, dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijs en drank, gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede, en alle dingen, niet bij geval, maar van zijn vaderlijke hand ons toekomen.” (Hart, 1990) bladzijde 5

Het motto betekent dat alle goede en slechte dingen gebeuren door de kracht van God. Dit is heel tegenstrijdig als je kijkt naar het boek, want daar valt Maarten juist steeds meer van het geloof af.

Het motto van boek 2 is het volgende: “ ‘Zij zingen, nijken naar elkaar en kussen, Geenszins om liefde, maar om de sublieme momenten daartussen.’ M.Nijhoff: HET TUINFEEST.” (Campert, 1990) bladzijde 5. Het motto uit boek 2 gaat over een sfeer waar alle hoofdpersonen seks met elkaar hebben en terug kijken op hun leven. Uiteindelijk draait alles om seks dus dit past wel bij de titel van dit boek: “Het leven is vurrukkulluk”.

Het motto van boek 3 is het volgende:

“Overal was het al dag,

maar hier was het nacht,

neen, meer dan nacht.” (Reve, 1992) bladzijde 5

Deze paar zinnen passen eigenlijk ook wel bij dit boek: het is een saai verhaal, waarin heel weinig gebeurt. De toekomst wordt somber oftewel donker ingezien dus het leek wel dat het altijd nacht was en dat het ook zo zou blijven. Ik vind de motto's erg verschillend omdat ze alle drie over iets unieks gaan in het boek waar ze in staan.

Boodschap van de schrijver?:

Zie voor de boodschappen van de schrijvers het laatste stukje van de korte beschrijvingen van alle drie de boeken. De boodschappen van de schrijvers van boek 1 en 3 lijken volgens mij redelijk op elkaar omdat ze beide gaan over mentale en sociale problemen. Ze gaan weliswaar over een ander probleem, maar toch komen ze zo overeen. De boodschap van de schrijver uit boek 2 is uniek vergeleken met die van de andere twee boeken, als je het mij vraagt.

Extra vergelijkingspunten:

Titel:

“Een vlucht regenwulpen” is een erg specifieke titel, maar het is wel een belangrijk moment waarin dit voorkomt. In het boek kwam ik erachter dat regenwulpen vogels zijn, die, waar hij woont, erg zeldzaam zijn. Hij ziet ze overvliegen op een emotioneel en bijzonder moment, namelijk op het moment dat zijn moeder dood gaat. “Aan het eind van de middag richt ze plotseling haar hoofd even op en twee korte zuchten ontsnappen haar en haar hoofd glijdt opzij en op hetzelfde moment zie ik een vlucht regenwulpen voorbij gaan boven het donkere riet. Regenwulpen zijn zo zeldzaam, zo bijzonder...” (Hart, 1990) bladzijde 81. Aan de titel denk ik echt aan natuur in tegenstelling tot de overige twee titels, die op het eerste gezicht wel bij elkaar passen. Bij de titel “Het leven is verrukkelijk” denk ik aan jongeren (studenten) die los gaan in het (uitgaans)leven. Daarbij past de titel “De Avonden” van het derde boek dus wel bij, aangezien wilde feesten enzovoorts vaak in de avonden gebeuren. De titel van boek 2 kwam wel en niet overeen met mijn verwachtingen. Want er waren wel jongeren, die van het leven wilden genieten (de één lukt dat meer dan de ander), en er was ook zo’n wild feest met veel drank enzovoorts. Maar er kwam ook veel in voor, waarbij het leven juist niet zo verrukkelijk is. “De Avonden” heeft niet echt iets met feesten te maken enzovoorts, zoals ik tevoren dacht, maar de avonden van de tien dagen spelen gewoon de grootste rol in het verhaal, dus ik vind het ook een passende titel. De avonden zijn eind december ook erg lang, dus dat die een grote rol spelen zijn ook iets meer voor de hand liggend (zeker als je in de ochtend uitslaapt of, in de meeste gevallen van Frits, je verveelt).

Geloof:

Geloof speelt een belangrijke rol in “Een vlucht regenwulpen” en komt in mindere mate ook in “De Avonden” voor. De familie van Egters lijkt mij een socialistische familie omdat ze sober leven en er tijdens kerst geen objecten te vinden zijn die met godsdienst te maken hebben. In “Het leven is verrukkelijk” ben ik eigenlijk niet het geloof tegengekomen, behalve dan de observatie van de alwetende verteller dat er “...leiders van religieuze sekten.” (Campert, 1990) waren. In boek 1 wordt er veel dieper op ingegaan. De hoofdpersoon gaat zelfs aan het geloof twijfelen en gaat zich er in verdiepen door boeken te lezen. Zijn gezin is sterk gelovig en zijn moeder en hij zongen altijd ook veel psalmen, die ze uit hun hoofd kenden. Ook op school kwam het geloof voor. De hoofdonderwijzer gaf er met zijn leger verleden ook een draai naar eigen hand aan. “Dan liet hij een psalm zingen, meestal psalm 68: ‘De Heer zal opstaan tot de strijd’. Daarna bad hij elke dag hetzelfde gebed: ‘Generaal in de hemel, tot U komen wij...’” (Hart, 1990)

Samenvatting van de vergelijking

Vergelijking:

Al met al gaan alle drie de boeken over hoe de naoorlogse samenleving in elkaar steekt. In boek 3 zie je goed dat alles erg burgerlijk en saai was. Niemand neemt risico's in het leven en het verhaal zit vol met die verveling. Je merkt zowat niets van de oorlog. Er wordt niet over gesproken bijvoorbeeld. In boek 2 is de oorlog wat meer genormaliseerd. Amerikaanse soldaten kun je gewoon in het dagelijks leven tegenkomen en worden niet onopgemerkt door in dit geval Panda. Ook in boek 1 wordt de oorlog nogal verborgen. In veel opzichten komen boek 1 en 3 overeen. Beiden boeken hebben een duidelijke hoofdpersoon van waaruit geschreven wordt en die sociale problemen heeft. Er zitten ook best wat verschillen in maar bij veel van de vergelijkingspunten zijn deze twee boeken erg vergelijkbaar. Boek 2 is eigenlijk ook best goed vergelijkbaar met boek 1 en 3 alleen de gelijkenis valt misschien wat minder op doordat de andere twee zo goed bij elkaar passen. Op het ene vlak past het boek weer beter bij boek 1 en bij de andere weer juist bij boek 3. Wel is er een stuk meer variatie in de personen en leeftijden in boek 2. Ze hebben ook wat minder problemen. Dit was eigenlijk het enige boek waarvan ik een beetje verwachtte dat het zo zou zijn.

Antwoord gekregen op de hoofdvraag?:

Mijn hoofdvraag was: wat is de invloed van de oorlog in het leven van de jongeren na de oorlog? Om deze te beantwoorden heb ik tijdens het lezen gezocht naar voorbeelden daarvan. Het was opvallend dat je de invloed van de oorlog eigenlijk niet zoveel tegenkwam als je oppervlakkig keek naar de directe omgeving. Wel viel het op dat ik een stuk meer kon vinden in boek 2 dan in de andere boeken omdat daar gewoon Amerikaanse soldaten over straat lopen. Wat ik kon vinden in de boeken is het volgende: "Een vlucht regenwulpen" (boek 1): "Eenmaal per jaar ging hij zes weken op herhalingsoefeningen, hij was kapitein in het leger en het daarbij behorende uniform droeg hij ook voor de klas, alle dagen van het jaar. Hij regeerde de klas als een militair. Als hij 's morgens binnenkwam riep hij: 'Geeft...acht' en wij gingen dadelijk rechtop zitten in de schoolbanken met de armen over elkaar" (Hart, 1990) bladzijde 8/9 "Het leven is vurrukkulluk" (boek 2): " 'Ik ga vaak met Amerikanen mee' ,praatte Panda verder. 'Dat zijn we aan ze verplicht, vind ik. Ze zijn hier ook niet voor hun plezier. Ze zijn hier om het vaderland te verdedigen.'" (Campert, 1990) bladzijde 14 en "- en niet erg op haar plaats tussen Billy's voor het merendeel dronken bezoekers: oud-illegalen, oud-SS'ers. vechtlustige Koreaveteranen,..." "De Avonden" (boek 3): "Op de middengolf vond hij geen muziek, die hem beviel en de lange kraakte, maar op de korte golf vond hij een Pools station, dat marsliederen uitzond." (Reve, 1992) bladzijde 78. In alle drie de citaten zie je een invloed van de oorlog in het dagelijks leven. Dat bij boek 1 er een hoofdonderwijzer op een school zo mocht lesgeven in uniform is ondenkbaar in onze maatschappij nu.

Maar doordat er net oorlog is geweest was het toen helemaal niet zo gek dat er dat soort figuren rondliepen. De twee citaten van boek 2 wijzen ook wel op een fenomeen dat je niet in het heden zou tegenkomen. In de maatschappij zijn dus oude ‘oorlogscriminelen’ en verlofgangers van het Amerikaanse leger die nog overgebleven zijn om toezicht te houden na de bevrijding. Het citaat uit boek 3 viel me ook op omdat een radiostation die marsliederen uitzendt al heel lang niet meer bestaat. Ook dat is net als de andere citaten een duidelijke invloed van de oorlog op het dagelijks leven na de Tweede Wereldoorlog.

Persoonlijke verwerking

Het thema speelt niet echt een grote rol in mijn leven aangezien de Tweede Wereldoorlog al heel lang geleden is en we daar niet zo heel veel van terugzien tegenwoordig. Natuurlijk zien we de nodige dingen terug over de Tweede Wereldoorlog in de geschiedenisboeken, maar meer merk ik er in het dagelijks leven niet echt van. Wel zijn er door de Tweede Wereldoorlog goede Europese bonden en regels gesloten zodat zoiets als een wereldoorlog nooit meer zal gaan gebeuren. Een voorbeeld is de Europese Unie (EU) die toen is opgericht.

De behandeling van het thema kwam minder dan verwacht voor in de verschillende boeken. Er waren weinig voorbeelden van invloeden van de oorlog in het dagelijks leven te vinden. Dus een citaat als deze is uitzonderlijk: “Onder een treurwilg nabij alweer een vijver ontwaarde Panda twee Amerikaanse verlofgangers.” (Campert, 1990) bladzijde 12.

Evaluatie

- Hoe was de planning: Voor de zomervakantie heb ik de drie boeken uitgezocht. Ik zocht naar drie boeken die onder hetzelfde thema vielen (zie inleiding) en ben zo tot deze drie boeken gekomen. Het doel was om in de zomervakantie al redelijk wat te lezen maar dat was er niet echt van gekomen. Ik ben veel weggeweest in de vakantie maar toch had ik wel de tijd om te lezen. Ik heb uiteindelijk in de laatste week toen ik weer thuis was de helft van boek 1 gelezen. Wel schreef ik per hoofdstuk een stukje op over waar het over ging. Toen school begon had ik weer zoals vanouds hele drukke weken, ook vooral omdat ik zoveel sport (drie keer in de week hockey, af en toe in het weekend mountainbiken, ongeveer 1 keer in de week hardlopen en toen het schaatsseizoen weer begon ook nog 1 keer in de week schaatstraining). Met al het huiswerk erbij schoof ik het lezen maar door naar de herfstvakantie. Daar kwam niet zo veel van als verwacht omdat ik deze vakantie een schaatskamp in Enschede had en erna het weekend vooral vermoeid was. In de vakantie las ik boek 1 uit en schreef ik weer bij elk hoofdstuk een stuk tekst. Ook kwam ik een heel eind in boek 2. Na de vakantie moest ik dus stevig doorlezen in de schoolweek wat wel lukte omdat na de vakantie niet al te veel huiswerk wordt opgegeven. Daarna ben ik alle overige tijd gaan besteden aan het maken van het werkstuk. Ik heb er bijvoorbeeld ook in tussenuren en de leestijden die week in de mediatheek aan gewerkt. Daarvoor gebruikte ik namelijk de leestijd alleen maar voor het lezen van boek 1. De laatste avondjes heb ik tot laat door moeten werken want ik wilde het verslag wel uitgebreid maken en zo is het nog gelukt om het op tijd af te krijgen. Morgen (1 november) ga ik het verslag uitprinten in de mediatheek en daarna inleveren.
- Wat vond je van het werken aan dit werkstuk?: Ik keek er op het begin best tegenop omdat het best een hele hoop werk is, maar naarmate ik verder werkte werd het steeds leuker om te doen omdat je steeds meer en andere dingen te weten komt van je gelezen boek. Omdat je zelf op een bepaalde manier moet kijken naar het boek door de opdracht kom je die nieuwe dingen te weten.
- Zou je de volgende keer bepaalde dingen anders aanpakken?: Ja ik zou mezelf aan zetten veel eerder de boeken toch uit te lezen want het uitstellen daarvan zorgt voor echt veel werk op het einde. Dat komt omdat je de boeken eerst uit moet hebben voordat je met het werkstuk daadwerkelijk kan beginnen.
- Ben je tevreden met het eindresultaat: Ja zeker wel uiteindelijk. Ik heb er veel tijd ingestopt en het is ook gelukt om het uitgebreid genoeg te schrijven. Op het begin denk je van hoe ga ik ooit zoveel schrijven over het vergelijken van drie boeken maar uiteindelijk moet je zelfs zorgen dat je binnen de maximum A4 tjes blijft. Daardoor heb ik niet alleen 15 pagina's maar ook 6533 woorden volgeschreven. Ook in de bronnenlijst heb ik veel tijd gestopt om het volgens de APA normen te doen.

Bronnenlijst

Geciteerde werken

Campert, R. (1990). Het leven is vurrukkulluk. In R. Campert, *De Avonden* (p. 171). Groningen: Wolters-Noordhoff BV.

Hart, M. '. (1990). Een vlucht regenwulpen. In M. '. Hart, *Een vlucht regenwulpen* (p. 205). Groningen: Wolters-Noordhoff BV.

Reve, G. (1992). De Avonden. In G. Reve, *De Avonden* (p. 212). Groningen: Wolters-Noordhoff BV.

Bibliografie

ZoekBoekverslag. (2021, 10). Opgehaald van zoekboekverslag.nl:

https://www.zoekboekverslag.nl/boekverslag_incach.php?gid=17053

Boekwinkeltjes BV. (2021, 10). Opgehaald van boekwinkeltjes.nl:

<https://images.boekwinkeltjes.nl/large/cgffL2fiR2Rh6gdOaUFY.jpg>

Boekwinkeltjes BV. (2021, 10). Opgehaald van boekwinkeltjes.nl:

<https://img.boekwinkeltjes.nl/large/8bcXnQSspUiyZXyWdNYI.jpg>

Boekwinkeltjes BV. (2021, 10). Opgehaald van boekwinkeltjes.nl:

<https://img.boekwinkeltjes.nl/large/Of9VsnYwrURKyTwMCuBa.jpg>

Campert, R. (1990). Het leven is vurrukkulluk. In R. Campert, *De Avonden* (p. 171). Groningen: Wolters-Noordhoff BV.

Hart, M. '. (1990). Een vlucht regenwulpen. In M. '. Hart, *Een vlucht regenwulpen* (p. 205). Groningen: Wolters-Noordhoff BV.

Scholieren.com B.V. (2021, 10). Opgehaald van scholieren.com: <https://www.scholieren.com/>

Reve, G. (1992). De Avonden. In G. Reve, *De Avonden* (p. 212). Groningen: Wolters-Noordhoff BV.